

Справа „Аулмі проти Франції”
(„Aoulmi v. France”)

У рішенні, ухваленому 17 січня 2006 року у справі “*Аулмі проти Франції*”, Суд постановив, що:

- не було порушено ст. 3 Конвенції;
- не було порушено ст. 8 Конвенції;
- мало місце порушення ст. 34 Конвенції (право на індивідуальне звернення).

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд признав сплатити заявнику 7000 євро як компенсацію моральної шкоди і 5000 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявник Рашид Аулмі є громадянином Алжиру, народився 1956 року, зараз мешкає в Алжирі. У віці чотирьох років він із сім'єю прибув на проживання до Франції. У 1989 році заявник одружився з громадянкою Франції. У 1993 році у нього народилась дочка. Того ж року заявник розлучився з дружиною. У 1994 році п. Аулмі занедужав на гепатит С.

У грудні 1988 року заявника було засуджено до 1 року і 2 місяців ув'язнення за незаконне зберігання наркотиків (до того заявник двічі притягувався до кримінальної відповідальності: у 1982 та 1984 роках за вчинення пограбувань). Крім позбавлення волі, до заявника було застосоване таке покарання, як видворення за межі території Франції. Внаслідок апеляційного розгляду справи строк ув'язнення було збільшено до 4-х років і залишено в силі наказ про видворення.

У 1992 році заявника знову було визнано винним у вчиненні незаконних дій, пов'язаних з обігом наркотиків, і засуджено до 6 років позбавлення волі. Тоді ж окремо його було засуджено до трьох місяців ув'язнення за підроблення адміністративних документів та до двох місяців – за невиконання наказу залишити країну. Апеляційна скарга заявника на застосування до нього покарання у вигляді видворення з країни була відхилена.

9 серпня 1999 року заявника було звільнено з в'язниці та поміщено до адміністративного центру для затриманих, аби забезпечити його висилання з країни.

11 серпня 1999 року префект видав наказ про депортацію заявника. Того ж дня п. Аулмі звернувся до Суду. Суд негайно повідомив Уряд про те, що в інтересах сторін та для належного відправлення правосуддя органам влади Франції бажано утриматись

від депортації заявника до Алжиру, поки Суд не ухвалить рішення. Однак вже 19 серпня 1999 року заявника доправили на корабель, що відпливав до Алжиру.

13 грудня 2000 року адміністративний суд скасував наказ про видворення заявника.

Зміст рішення Суду

Заявник стверджував, що внаслідок депортації до Алжиру він ризикує зазнати поведження, що суперечить ст. 3 Конвенції. Адже він потерпав від серйозного захворювання і, до того ж, походив із сім'ї “харкі” (до “харкі” належали ті алжирці, котрі підтримували Францію у війні за незалежність Алжиру). Заявник також наполягав на тому, що його висилання з Франції становитиме порушення права на повагу до сімейного життя, передбаченого ст. 8 Конвенції, оскільки вся його сім'я мешкала у Франції. Натомість з Алжиром його ніщо не пов'язувало.

Суд передусім відзначив, що заявник не довів того, що його хворобу не можна лікувати в Алжирі. Та обставина, що лікування в Алжирі є менш доступним, аніж у Франції (навіть припускаючи, що це правда), не була вирішальною для визнання порушення ст. 3 Конвенції. Суд відзначив, що відповідно до медичного висновку, виданого працівником департаменту з охорони здоров'я та соціальних питань у серпні 1999 року, стан здоров'я п. Аулмі не викликав занепокоєння. Суд далі вказав, що відповідно до медичного висновку, складеного у липні 2005 року, заявник не перевірявся і не обстежувався у лікарів майже десять років.

Хоча Суду і було відомо про те, що заявник страждав на серйозну хворобу, Суд не виявив достатніх підстав вважати, що вислання заявника до Алжиру буде несумісним зі ст. 3 Конвенції.

Суд нагадав, що просте побоювання неналежного поведження тільки через неврегульованість ситуації у конкретній країні не є достатнім для визнання порушення ст. 3 Конвенції. Стосовно обставин цієї справи Суд відзначив, що на той час в Алжирі відбувались політичні зміни, які вселяли надію на поліпшення ситуації у країні. Тому Суд постановив, що застосування до заявника такого покарання, як видворення до Алжиру, не порушувало ст. 3 Конвенції.

Стосовно скарги заявника на порушення ст. 8 Конвенції Суд зауважив, що головним для нього було питання про те, чи у цій справі було досягнуто справедливого балансу між відповідними інтересами, а саме: правом заявника на повагу до його сімейного життя, з одного боку, та метою запобігання заворушенням чи злочинам, з іншого.

Суд спочатку звернув увагу на серйозний характер правопорушень, за які заявника було притягнуто до відповідальності. Застосування такого покарання, як видворення з країни, було зумовлене тяжкістю вчинених заявником злочинів. Також було враховано попередні два засудження заявника, зокрема у зв'язку з недосягненням цілей його повернення до нормального соціального життя. Отже, завдання Суду полягало в тому, аби визначити, чи такий радикальний захід як депортація був пропорційним до цілей, які при цьому ставилися, зважаючи на зв'язки заявника з Францією.

Відтак Суд зауважив, що заявник прибув до Франції у віці чотирьох років і залишався проживати там, доки його не було депортовано до Алжиру. Усі його соціальні зв'язки були у Франції, натомість з Алжиром його нічого, окрім громадянства, не пов'язувало.

Хоча усі члени сім'ї заявника мешкали у Франції, Суд відзначив, що існування простих взаємин між дорослими членами родини не обов'язково передбачає захист таких взаємин гарантіями, закріпленими у ст. 8 Конвенції. Захист згідно зі ст. 8 Конвенції надаватиметься, зокрема, тоді, коли між членами родини існує взаємозалежність, яка поєднує їх тісніше, аніж лише звичайні емоційні зв'язки.

Суд зауважив, що заявник одружився з громадянкою Франції, однак наказ про вислання його з країни було видано ще до часу його одруження. А це означає, на думку Суду, що заявник вочевидь не міг не усвідомлювати, що його існуюче становище та перспективи перебування у Франції були непевні. Суд також відзначив, що на той час, коли було ухвалено судове рішення щодо законності наказу про депортацію, заявник вже був розлучений 3 роки.

Крім того, Суд зауважив, що заявник наполягав лише на "особливих зв'язках", які поєднували його з донькою, якій на час його депортації було вже 16 років. Однак заявник не розкрив докладно характеру цих зв'язків. Зокрема він не описав Суду конкретно ту роль, яку він міг відігравати у житті доньки.

Отже, незважаючи на міцність зв'язків заявника з Францією, Суд дійшов висновку, що національні суди законно й обґрунтовано вирішили, що його депортація з країни була необхідною для запобігання заворушенням чи злочинам. Тому Суд постановив, що ст. 8 Конвенції порушена не була.

Суд нагадав, що обов'язок держави не перешкоджати ефективному здійсненню права на звернення передбачає, зокрема, заборону будь-якого втручання у право особи безперешкодно подавати й обстоювати свою скаргу в Суді.

Стосовно даної справи Суд відзначив, що депортація заявника до Алжиру завадила належним чином розглянути його скаргу, а також цілковито позбавила Суд можливості забезпечити необхідний захист від будь-яких можливих порушень Конвенції. Після вислання заявник вже не міг ефективно скористатися правом на індивідуальне звернення, закріплене у ст. 34 Конвенції.

Отож, Суд дійшов висновку, що Франція не спромоглася виконати свої зобов'язання згідно зі ст. 34 Конвенції, оскільки не виконала проміжного заходу, передбаченого правилом 39 Регламенту Суду.